

תשובה קע"א

בפניית יום ג' לסדר ולא תרלי"ח לפ"ק חוסט י"א :
החיים והשלום וכל טוב להרב הגדול המופלג בתורה וביראה
הישיש כש"ת מוה' יהודה ליבוש ספיר נ"י האב"ד ור"מ
דק"ק הומנא יע"א :

מכתבו קבלתי ובו נשלחתי פ"ד מלכה אחת שהעמיד איש בלא
רלון הגבלים דחברא קדישא והמלכה ההוא נכתבת בלשון
עכ"ס וגם פרט השנה הוא באופן כמו שהאזה"ע מורים להנצ"ר ושאל
מעלתו אם ראשון להניח המלכה ההוא שם או אם לטווחו בטיט בפרט
מה שכתוב בו הזמן להנצ"ר או להשלך את המלכה החולה והנה גוף
הדבר הוא תימה בעיני איך העיזו האנשים ההם להעמיד מלכה בלי
רשות הגבלים הרי ביה"ק הוא חצר השותפין וק"ל דחברא השותפין
אין ראשון להעמיד שם דבר שחברו השותף מקפיד עליו כמבואר סו"פ
חוקת הכתים וא"כ ביה"ק שהוא חצר השותפין וגם כל מת קונה
מקומו ואין ראשון להניח רשע אלא לדיק כדאיתא בגמרא ברכות ונש"ע
ורק הגבלים דחברא קדישא הם מחוייבים להשגיח על זה ומי שעשה
שלא ברשותם שלא כהיגון מחוייבין הם לתקן :

והנה הקמת מלכה למת הוא המנהג שנהגו ב"י מימיו עולם ומפורש
בקרא דיעקב אבינו עה"ש הוא שהעמיד מלכה על קבר
רחל שנאמר ב' וישלח ויקם יעקב מלכה על קבורת רחל עד היום
הזה ומבואר דאבותינו ה"י מדברים בלשון הקודש ולזה נקרא מלכה
דהיינו לקיים בנו האמונה מלבד השארת הנפש אצל גס הגוף לא
יכלה לגמרי אלא שיעמדו ויקימו בתחיית המתים במבואר בספרים
שנאמר מן הגוף איזה עצם מה שממנו ילמח להקום בתחיית המתים
וזה הוא מלכת קבורת רחל אפילו מה שנקבר הוא יליז וקיים עד
היום ואם כותבין על המלכה בשם לע"ז או שאר לשון לאומים הם
תרתי דסתרי אהרדי דהמלכה הוא אות ולומר על עולם התחי' ואז
יתוקן העולם במלכות שדי ומלכי זדון יעברו מן הארץ ורשעים יעברו
מן הארץ וישראל יהיו עם אחד ולשונו לשון התורה הקדושה הטעורה
והאמונה יהי' לישראל ויהיו גוי אחד בארץ ואיך יכתבו על המלכה לשון
לאומים שלא כמנהג המקור בעל המלכה שהוא יעקב אבינו עליו השלום
ולא כמנהג הסוף של המלכה שמרמו על עולם החיקון והם עומן
מביישין את המת :

ועל כאלו וכיוצא בהם אמר הפוסק בסוף ישי"ע ורבים מישי עפר
יקיאו אלה לחי' עולם ואלה לחרפה וליריאות עולם ולכך המנהג
אצל בני ישראל לכתוב על המלכ' תהא נפשו לרורה בלש"ח להחיותו
עם כל מת' עמך ישראל ויש מקראין והפירוש ידוע שהכל מרמו על עולם
התחי' וחיי' עולם אצל הכותבין בשאר לשונות שאין כותבין תלכ"ה
וגם אין כותבין להחיותו עם מת' כל ישראל י"ע עליהם לומר שהם
מהכת אשר ליריאות יקימו והם מבזין את המת ומרמוזין זאת במלכ'
ההוא שהוא בלשון לאומים שהיא תעמוד וליז ג"כ לחרפה וליריאות
עולם וא"כ הקרובים ושאר בני ישראל שאנו מזוים שלא לבזות מת
ה"י ראוי' מלך המת עצמו לסלק המלכה ההוא שלא להוציא שם לע"ז
עלי' וגם על הקבורים אלו ובלא"ה הרי אין אנו ראשון לשנות בתלכ"ה
ושאר דברים הנוהגין ולריבין אנו להלכ"ה בין גדולים החשובים ובין
הפחותים בשום וא"כ ה"ל לעיין המלכה כן נראה לפי עי"ד :

והנה כל זה כתבתי על גוף הדבר מה ששינוי לשון המלכה ללשון
לע"ז אצל מה שעשו עוד שכתבו מספר השנים כדרך החדשים
ג"כ בלשון לע"ז זה עבירה כפולה ומכופלת דמספר השנים כדרכ' החדשים
אינם מכוונים למספר ב"י ומה שסיימו במספר השנים למספר הנוצרי
לדעתי זה איסור דאורייתא שהרי בתורה ב' משפטים יאמר ושם
אלקים אחרים לא תזכירו ואמרו חכמים וכן כתבו הפוסקים דאסור
לומר לחבירו המתן לי בלד ע"ז פלוני ומדנקט בלשון הפעיל תזכירו
משמע שאפילו אינו מזכיר ממנו ג"כ הוא בכלל איסור והמונה במספר'
נראה לפי עי"ד דעובר באיסור ההוא על שם אלקים אחרים לא
תזכירו דהיינו דתזכירו היינו בפה או בכתב לפי מאי ש' המנחות
חינוך מ"מ כיון דע"י המנין עולה על הזכרון מחשבה נראה דאסור
דילן בחר טעמא כמ"ש החינוך ס' פ"ו ופ"ז דלא ישמע על פך וגם
גרס אסור שעי"ז יזכר זמן של ע"ז :

וא"כ בני אדם ההולכים על הקברות וקוראים מה שכתוב שם אי"כ
המלכה ההוא גורמת לכמה עבירות וא"כ דבר שגורם עבירה
וודאי ראוי להשליך חוץ למ"ש לא טמא תאמר לו שדבר שנעשה בו
עבירה מאוס הוא למנוה כמ"ש הלבוש בל"ח ב' תרמי' ומרן הגאון
בעל חת"ס ז"ל ת"י בטוב טעם ויפה קושית המג"א כן נראה לפי
ענין פשוט שכבוד המת הזה וכבוד שאר המתים אם אפשר להוציא
אותה חוץ מהטוב ולכל הפחות להטיח את המלכה בטיט הדיוק
מאוד ואינו נושא כן נראה לפי עי"ד ואחתום בברכה בהפסוק רב ומסן
ה' בידו ילליה ידו הדו"ש :

הק' משה שיק מברעזאווה
תשובה

בגט ואפילו בגט שאינו לריבין להיות נזהר לכתוב כל השמות
ומסמם זה בפולין אין כותבין בשום גט כינוי שם גיות שיש ליהודי
כדאיתא ב' חידושי אנשי שם ונהי דמרן הגאון בעל חת"ס ז"ל
כ' בתשובת אה"ע ס' ק"ח דכיון שקרא עצמו בשם ההוא לריבין
להזכיר גם בגט יע"ש וטעמו ולימוקו עמו ואני מזהיר כמה פעמי'
בדרשותי על האיסור ההוא וכל ימי הזהרתי את בני ובנותי על האיסור
ההוא ובפניית"ל לא שמעתי שילמדו ח"ו לעשות כמעשים של הקלים
הגיל וראוי לכל בר ישראל הנאמן לה' ולתורתו להזהיר את ב"ב
ואת הסרים למשמעתו על ככה והשומע ישמע ותבוא עליו ברכת
טוב דברי הדו"ש וחותם בברכה כוח"ט :

הק' משה שיק מברעזאווה :

תשובה קע"ב

ג"ה יום ג' לסדר האזינו יום דסליחות תרל"ח לפ"ק פה חוסט :
בשמוע קול שופר יוחק לחיים טובים בספר הרב הגדול המופלג
כש"ת מוה' יונה זכ"ר ב' בעירנפסלר אבדק"ק דעברעלן יע"א :

מכתבו קבלתי ובו ביקש ממני לחוות דעתי בעובדא שאירע
באחד מהחדשים שהביא מלכת אבן להעמידו על קבר חותנו
וחקק על ראש האבן תמונת הנפטר בצורה בולטת הראש וחצי הגוף
ושאלו אותו החברא קדושה על זה והשיב להם מעלתו דאסור להציב
אבן כזה ואעפ"י שהוא רק ראש וחצי גוף אפ"ה אסור דהרי הסמ"ג
שהובא בש"ך ס' קמ"א סק"ב אומר וגם שאר אחרונים הביאו דאין
להקל ושא"ל יעבן מובא בפתי תשובה ומרן הגאון בעל חת"ס ז"ל
בחלק הבי"ש ס' ד' כ' גם כן דבית הקברות בודאי אסור כיון
דמתפללין שם הוי כבית הכנסת עכ"ל בקל"ה :

בוודאי יפה פסק מעלתו נ"י והדין דין אמת וכן פסק ג"כ
המהר"ט ביו"ד דיעה ח"ב ס' ק"ה וכן נראה לי ג"כ
מסכנא דהרי האיסור ילפינן מקרא דסוף פ' יתרו דלא תעשון אתי
ודרשו חז"ל לא תעשון אותי משום דהאדם יברא בללם אלקים ויש
בו חלק אלוה ויהיו כהראש שהוא חלק העליון של האדם כמ"ש ב'ס'
החינוך מלוא מ"ט אי"כ אדרבה עיקר האיסור הוא משום הראש
ונהי דעיקר האיסור הוא העשי' הרבה דיעות יש ברא"ן ע"ז דף מ"ג
דגם השה"י אסור ולכ"ע אסור משום חשדא ותמהני על מ"ש מרן
הגאון בתשובה ה"ל דאין ק"ל דברים ליכא חשדא לחד דיעה
ביו"ד ס' קמ"א ותימה דמרן הגאון ז"ל כ' בעצמו בתשובת חת"ס
חלו"ח ס' ס' דזה דווקא דבר שהוא לרבים משא"כ ידון דהכא דהוא
של יחיד ונ"ע ובפרט במקום שמתפללין כמ"ש מעלתו נ"י בשם
מרן ז"ל :

ובל"א"ה ג"כ אסור להעמיד המלכה ה"ל על הכר המת דהרי אנו
מזוין עפ"י התורה לחוש על כבוד המת כמו דאיתא
בברכות פ' מי שמתו ובש"ע בנמה דוכתי ואם מעמידין על קברו
דבר שאסור ואין ראשון להתפלל שם הוי ביזוי להמת וא"כ החיוב למחות
וכ"ש שהרי בית הקברות הוא כמו חצר השותפין ובחברא השותפין
אין ראשון להעמיד דבר שהשותף חדרו מקפיד עליו וא"כ בודאי לא
יש ביה"ק ההוא אנשים שהיו חייבים בדרכי התורה ובדוראי לא
יחא להקברים אשר הם קרובים ושכנים לקבר ההוא שהרי למדו
חז"ל מקרא דאין לקבור לדיק אלא רשע וכו' והה"ד אלא קבר שאסור
להתפלל שם ובדוראי לא יעשה כן בישראל ואסור לעשות כן עפ"י
דיני התורה ובדוראי אנו מחוייבין למחות למי שרואה לעשות נגד דת
של תורה ולבזות המת ושאר המתים :

ומה שאמר האיש ה"ל שכתב מקומות ראה ג"כ כזה ואפילו אם
הוא אמת הראי' הוא שטות וכי אם אדם אחד רואה בחברו
שעובר על איסור דאורייתא יביא לו רא' ממנו שהוא מותר ומה
שאמר שייח לעשות מכסה קאפסע"ל על ציור הגיל זה אין בו ממש
שהרי מבואר לפי דהשה"י אסור וכל הקהל עוברים על זה וחלילה
לשותק שלא למחות בדבר ההוא ושתיקה כהודאה דמיא ויש חילול השם
בזה כפרהס"א וכמ"ש הרמב"ם בפ"ה מהיבוסה"ת ועוברין ג"כ משום
לא תחלו וכיון דביה"ק הוא כחצר השותפין ע"כ כולם עוברים ומבזין
את המתים הקבורי' שם ולכך בודאי מחוייבים למחות בכל מה דאפשר .
ומה שהעיר בסוף מכתבו על סאטאגראפ"ע כל החדשות כאלה
אחת מביאה חברתה עבירה גוררת עבירה וכבר כ' מרן
הגאון ז"ל על פנייה כאלה בל"ח שאלה כ"ח דחדש אסור מה"ת בכל
מקום כי היכא דלא לגררו בתרייהו כדאמרין בברכות י"ה ה' עמו
ומסן ה' בידו ילליה הדו"ש :

הק' משה שיק מברעזאווה :